

26.17x28.35	1/4	עמוד 1	בשבע - לימודים	14/03/2019	67615190-5
הדרוםמכללת שאננשיא מכללת חמדת הדרום האקדמית לחינו - 29100					

לימודים

מגזין הלימודים להשכלה גבוהה

בשבע | ז' באדר ב' תשע"ט, 14.3.19

עם יז על הפיה

אמירות נגד חיילי
צה"ל? התבטאויות
נגד ערבים? נגד
מתנחלים? מה
הם הגבולות
הלגיטימיים לחופש
הביטוי באקדמיה?
// יוני רוטנברג

עברית שפה
קשה? נראה
אתכם פותרים
את השאלון
שמתן צור חיבר
במיוחד בשבילכם

בוחן פתע: למה
נזף התעשיין סטף
ורטהיימר באמילי
עמרוסי?

למרות ה-C.P. שעמו
הוא מתמודד, קובי
עציון מסיים בימים
אלה בהצלחה תואר
במדעי המחשב

25.98x33.38	2/4	עמוד 10	בשבע - לימודים	14/03/2019	67615040-9
הדרוםמכללת שאננשיא מכללת חמדת הדרום האקדמית לחינו - 29100					

הבינלאומית של האקדמיה הישראלית". ד"ר אריאלי טוען שברור מאליה שמרצה לא אמור לנצל את מסגרת השיעור כדי להטיף פוליטית או כדי לפקוד למפלגה כזאת או אחרת, ולשם כך יש למוסדות עצמם תקנונים אתיים המסדירים פעילות זאת. אבל דווקא עצם ההתערבות הממשלתית יכולה להיות פתח להתקפות פוליטיות מכל צדדי המפה הפוליטית. "נניח שבעתיד תהיה הכפפה מקיפה של המוסדות האקדמיים לפוליטיקאים, ומרצה לתקשורת מאריאל תציג את הטענה שלאחר רצח רבין כלי התקשורת המרכזיים בישראל ציירו את המתנחלים באור שלילי, ונניח שסטודנטית תטען כי תיאור זה אינו תיאור אקדמי אלא פוליטי והמרצה מנצלת את השיעור כדי לטעון טיעונים פוליטיים. אם המוסדות יהיו מוכפפים לפוליטיקאים, מקרה כזה יאפשר לשרת חינוך מהשמאל ללחוץ על אוניברסיטת אריאל ואף לאיים עליה בשלילת תקציבים לשמחת בוחריה. לכן, פגיעה באוטונומיה של המוסדות תיצור הפסד שהוא רחב יותר מהחלוקה של ימין מול שמאל".

מנגד, בקרב הקהילה האקדמית יש שסבורים כי מגבלות כאלה על התבטאויות פוליטיות

האקדמי שלהם, שלידים מתבטא גם בזכות של מרצה להביע את דעתו בכל נושא שעל הפרק. ועד ראשי האוניברסיטאות פרסם הודעת גינוי חריפה לקוד האתי וכינה אותו צנזורה פוליטית שרומסת את העקרונות הבסיסיים של חופש אקדמי ומחקר חופשי. כך או כך, הקוד התקבל בהחלטה של המל"ג, ומהמוסדות האקדמיים נדרש להטמיעו בתקנונים עד סוף שנת 2019.

ד"ר גל אריאלי, מרצה לפוליטיקה וממשל באוניברסיטת בן גוריון, יוצא בחריפות נגד קביעת הקוד האתי: "אני מזהה כאן מגמה מסוכנת. הרצון להכפיף את המוסדות האקדמיים לפוליטיקאים הוא חלק ממגמה שלילית רחבה יותר המתרחשת בישראל. פרט למופרכות הבסיסית של הרעיון זאת גם טעות אסטרטגית של הפוליטיקאים, אבל במיוחד לאנשי ימין. הרי גם כך האקדמיה הישראלית נמצאת תחת איומי חרם וחוסר שיתוף פעולה מצד אוניברסיטאות בעולם. ככל שיווצר הרושם שהאקדמיה כאן היא שופר של הממשלה ולא פועלת באופן אוטונומי, יהיה קשה יותר להתמודד עם מגמת החרמת האקדמיה הישראלית. ההימנעות מלהתערב באקדמיה צריכה להיות דווקא אינטרס של הימין כדי לשמר את מה שעוד נשאר מהגליטימיות

על הקוד האתי של צה"ל, ניסוח של קוד אתי גם לאקדמיה. הרקע היה דחיפה מצד תנועת 'אם תרצו', שבאה בעקבות רצף התבטאויות פוליטיות מקוממות במהלך הרצאות אקדמיות. אגב, רובן מהצד השמאלי של המפה.

פרופ' כשר אכן ניסח קוד מפורט בן 12 עמודים, שהסעיף מעורר הסערה בו היה זה האוסר על מרצים להביע דעות פוליטיות במסגרת שעות ההוראה שלהם. "חבר הסגל האקדמי ביחידה אקדמית יקפיד על הוראה בהתאם לסילבוס", נכתב בקוד האתי, "ולא ירשה לעצמו לסטות מן הסילבוס ומדיסציפלינה של היחידה האקדמית, לא לשם פעילות פוליטית ולא לשם הטפה דומה, מעבר לסטייה רגעית של מה בכך. סטייה משמעותית, לשם פעילות פוליטית או הטפה דומה, היא בלתי ראויה ואף עלולה להיות בגדר ניצול סמכות לרעה במצב של יחסי מרות".

לדבר פוליטיקה בשיעור

פרסום הקוד האתי עורר מהומה רבת באקדמיה. מרצים רבים ראו בכך פגיעה בחופש

עשרות שלטים שחורים לזכר הרוגים פלשתינים בעזה נתלו לפני כמה חודשים על ידי סטודנטים בכניסה לאקדמיה לאומנות ועיצוב בצלאל בירושלים. המיצג הלא-שגרתי עורר סערה גדולה ואף זכה לסיקור תקשורתי נרחב. תגובת המכללה לא איחרה לבוא: "האקדמיה בצלאל היא מרחב מוגן לחופש הביטוי בישראל, ומאפשרת לסטודנטים שיח חופשי, ביקורתי ויצירתי". במקרה אחר, סטודנט שסיים שירות מילואים הגיע לכיתתו במכללת ספיר כשהוא לבוש מדי צה"ל. המרצה לא ניאות להכניסו לשיעור והתעקש שעם מדי צה"ל אין מקומו איתם. מקרים אלו ועוד רבים אחרים מתרחשים לא פעם במוסדות האקדמיים ומעוררים בעוצמה את השאלה אודות גבולות חופש הביטוי בין כותלי האקדמיה. אנשי האקדמיה, מרצים וסטודנטים, נוטים כך מתברר להביע את דעתם בסוגיות אקטואליות, ערכיות ואחרות. אלא שלפני שנה הונח לפיהם מחסום. שר החינוך נפתלי בנט הזמין ממומחה האתיקה פרופ' אסא כשר, שאחראי

26.04x33.97	3/4	עמוד 11	בשבע - לימודים	14/03/2019	67615041-0
-------------	-----	---------	----------------	------------	------------

הדרום מכללת שאננשיא מכללת חמדת הדרום האקדמית לחינו - 29100

פרופ' נחום רקובר, חתן פרס ישראל ונשיא מכללת תלפיות:

"זו לא השאלה התיאורטית אלא הניצול לרעה של החופש הזה. כמו שאר החירויות, שלכולן יש מגבלות, גם לחירות הזאת ראוי שתהיינה מגבלות, כדי שלא תנוצל לרעה"

ד"ר גל אריאלי, מרצה לפוליטיקה וממשל באוניברסיטת בן גוריון:

"ככל שייווצר הרושם שהאקדמיה כאן היא שופר של הממשלה ולא פועלת באופן אוטונומי יהיה קשה יותר להתמודד עם מגמת החרמתה. ההימנעות מלהתערב באקדמיה צריכה להיות דווקא אינטרס של הימין כדי לשמר את מה שעוד נשאר מהלגיטימיות הבין לאומית של האקדמיה הישראלית"

פרופ' יעקב כץ, נשיא מכללת ירושלים:

"מרצה וחוקר בתחומי חופשי להתבטא ולכתוב כפי דעתו והבנתו. מרצה להיסטוריה יכול ללמד את ה'נכבה' אם בזה הוא מאמין, וכל מרצה יכול לעסוק בתחום מומחיותו כפי דעתו והבנתו"

החופש האקדמי של המרצים והסטודנטים הוא נשמת אפה של האקדמיה, אבל האם בידם הזכות הבלעדית לבטא את דעתם בכל נושא וסוגיה שעל הפרק? מה הם הגבולות הלגיטימיים? ומי בכלל קובע את הגבולות?
יוני רוטנברג

כשמדובר על סטייה ברורה מחומר הלימודים והסילבוס, הדברים החותכים של השניים די ברורים. אולם במקרים רבים מדובר על מרצים שמדברים בתחום התמחותם, ורק חורגים בו יתר על המידה ומערבים את דעתם האישית. על כך מדגיש פרופ' רקובר שאכן המרצה איננו מלאך וטבעי שיציג את הדברים על פי השקפתו, ולכן העיקרון המנחה הוא המידתיות. "כמובן שההצגה של הדברים בהכרח עוברת דרך השקפת עולמו של המרצה. גם אם ישתדל שלא לתת ביטוי לדעתו, דעתו תתבטא בדרך הגשת הדברים. אבל הכול זה עניין של פרופורציה. כשהוא חורג מהמידה הראויה, יש בזה טעם לפגם."

אבל כיצד ניתן להבחין במידה הראויה? את הקו המפריד בין מידה ראויה ללא ראויה, משרטט פרופ' קרקובר באמצעות שני מקרים שאירעו לו אישית, כנשיא של מוסד אקדמי: "הייתה במכללה מרצה לפסיכולוגיה, שטענה במהלך השיעור שהנשמה היא חלק מהפיזיולוגיה ולא 'חלק אלוך ממעל'. באו אליי סטודנטים

אקדמי: "אני מאוד מקבל את דבריו של פרופ' כשר. כל מי שלא מלמד מדעי המדינה, שלא יאמר כלום בנושאים האלה. זה לא תחום מומחיותו ולכן הוא לא עדיף מכל אדם אחר לעניין זה. חופש אקדמי נוגע רק לתחום מומחיותו של איש האקדמיה. מה שלא נוגע לכך - אין לו שום יתרון, ולכן שלא יביע את דעתו. גם מי שמומחה למדעי המדינה, לא אמור להביע את דעתו, אלא להביא תאוריות וגישות שפותחו במחקר. אם הוא בכל זאת אומר שלפי המחקרים שלו מסתבר כך וכך, זה עדיין סביר כאיש מקצוע. חופש אקדמי הוא חופש לומר דברים בתחום מומחיותך ועל פי מחקר בלבד."

פרט לסטייה מהסמכות שניתנת למרצה, מציין פרופ' רקובר נקודה בעייתית נוספת שעלולה להתעורר בעקבות התבטאויות פוליטיות של מרצה. "יכולה להיות פגיעה בתלמיד כאשר הוא מרגיש שאינו תואם בדעותיו את המרצה. בין אם זה פוגע ממשית או שהוא מדמה שזה פוגע בו, שגם זה ימנע ממנו לפעול בצורה טבעית."

במהלך הלימודים הן מוצדקות. "חופש ביטוי הוא אחת מהחירויות הידועות והמוכרות ביהדות", אומר פרופ' נחום רקובר, חתן פרס ישראל ונשיא מכללת תלפיות, "הוא מהדברים שמבטאים את היותו של האדם והבחירה החופשית שלו. השאלה היא היישום שלו. זו לא השאלה התיאורטית, אלא הניצול של החופש הזה לרעה. כמו שאר החירויות, שלכולן יש מגבלות, גם לחירות הזאת ראוי שתהיינה מגבלות, כדי שלא תנוצל לרעה. הפירוש הוא, אם אדם עושה שימוש לא נאות בחירות הניתנת לו, ופועל בניגוד למה שמצפים ממנו. אם הוא מחויב כלפי התלמידים והמוסד להוראה, אז מצפים ממנו שיפעל במסגרת הזאת, ולא מעבר לה או בניגוד לה. מרצה יכול להשפיע לא במסגרת ההוראה, זה טבעי שהוא ישפיע, אבל הוא לא יכול לנצל את היותו מופקד בהוראה ולנצל את מעמדו."

אל העמדה הזאת מצטרף גם פרופ' שאול קרקובר, נשיא מכללת חמדת הדרום, שמסביר מדוע הבעת עמדות פוליטיות אינה נכללת במושג חופש

25.31x32.74	4/4	עמוד 12	בשבע - לימודים	14/03/2019	67615054-4
-------------	-----	---------	----------------	------------	------------

הדרוםמכללת שאננשיא מכללת חמדת הדרום האקדמית לחינו - 29100

נסערים, איך אומרים במכללה דבר כזה. הזמנתי את המרצה ואמרת לה שהיא יכולה להציג את העמדה הזאת אבל לסייג שאלו תוצאות המחקר בהווה וזה נתון תמיד לשינוי. היא יכולה לומר שהיא חושבת כך, אבל לא להציג את זה כמציאות מוחלטת. באותה צורה, גם כשבאו סטודנטים והתלוננו שמרצים גולשים לביקורת המקרא. גם כאן הצגתי את העמדה שהמרצים יכולים לדבר על זה, אבל להציג כעמדה מחקרית אחת ולא שמדובר באמת מוחלטת."

קרקובר מדגיש שהצגת עמדה אחת כאמת מוחלטת מנוגדת לתפיסה האקדמית הבסיסית. "האקדמיה עצמה טוענת שכל מה שנאמר נכון רק לזמן הזה. הכול נתון לדין ולשיפור ולמחקר נוסף שיפריך את הדברים. זו דרכה של האקדמיה, ולכן ראוי למרצה לאמץ צניעות גם כלפי מחקרים שעשה בעצמו, ולא להציג את הדברים כאילו הם דברי אלוקים חיים". אתה לא רואה יתרון בכך שהמרצה מביע את עמדתו בלהט, ובכך יוצר דיון ער ומעורבות של הסטודנטים?

"השתתפתי בזמנו בקורס של אליעזר שביד", עונה קרקובר בספור, "שעסק בפרשנות לתהילים. הוא היה מציג גישה אחת מסוימת בצורה כל כך חיה כך שזה עורר ממש פולמוס, ואז היה מציג גישה הפוכה ושוב עורר פולמוס. מרצה לא צריך להביע את דעתו כדי לעורר פולמוס, צריך להציג את שתי הגישות בשכנוע ולהט. כך אצל שביד הרגשתי שהוא סבור כמו כל שיטה שהציג".

אז לפי תפיסתכם, לאקדמיה אין גם תפקיד של בית גידול למנהיגים ולאזרחים שמעורבים פוליטית וחברתית? פרופ' קרקובר: "בוודאי שכן. תפקידה של האקדמיה להכשיר את האנשים להיות טובים וישרים. טוב וישר גם באישיות עצמה, שזו מטרת החינוך בכלל, וגם עם ערנות פוליטית ואכפתיות לחברה. בוודאי שזה אתגר חשוב. אבל לא תוך חריגה מהתפקידים שמוטלים על המרצה".

פרופ' קרקובר: "אין שום בעיה ליזום סמינרים ולהביא אנשים שידברו, לא אנשי מדע אלא פוליטיקאים וכדומה, שיציגו את דעתם. התנאי הוא שיהיה איוון בכל פאנל. שלא יהיה כיוון אחד בלבד. ברגע שיש מגוון דעות אין שום בעיה. אבל לא בקורס מדעי שמציג את תוצאות המחקר. המדע צריך להציג מחקר, ואת הממצאים שלו".

איך אתם, כראשי מוסדות, נערכים לתקופה של בחירות כמובן הזה?

פרופ' קרקובר: "תקופה של בחירות היא תקופה שכל העם מדבר בנושא הפוליטי והזהירות שצריכה להיות בדרך כלל, ראוי שבתקופה כזאת שתהיה מבוררת עוד יותר, כדי לא להיסחף לתחומים שלא ראוי שהמרצה ייסחף אליהם".

פרופ' קרקובר: "ההפרדה קיימת כל השנה ובוודאי בתקופת בחירות. אין שום זכות למרצה להביע את דעתו הפוליטית לכיוון זה או אחר. זה לא המקום. מרצה שרוצה להביע את דעתו הפוליטית יכנס את הסטודנטים אחרי זמן הלימודים, ומי שירצה יבוא, אבל בשום פנים ואופן לא בזמן הלימודים".

עמדה מעט שונה, ומאפשרת יותר, היא זו של פרופ' יעקב כץ, נשיא מכללה ירושלים: "החופש האקדמי מאפשר לחוקר ולמרצה ללכת נגד הזרם המרכזי בתחום המחקר שלו, ולהיות חופשי בפרסומים שלו. זה לא הופך אותו למומחה בתחומים שמעבר לסמכותו יותר מכל חנווני או שחקן כדורגל. כל זה מחוץ לתחומי סמכותו, אבל בתחומו הוא חופשי להתבטא ולכתוב כפי דעתו והבנתו. מרצה להסטוריה יכול ללמד את ה'נכבה' אם בזה הוא מאמין, וכל מרצה יכול לעסוק בתחום מומחיתו כפי דעתו והבנתו".

אבל בסוף אלו סוגיות פוליטיות, שבהן המרצה מנצל את הבמה להשמעת דעתו.

"הכול פוליטי", קובע כץ, "לא תוכל להימלט מזה. גם השאלה אם לאכול בארוחת צהריים המבורגר או סלט צמחוני היא שאלה פוליטית. בתחום המומחיות של איש האקדמיה יש לו הזכות להביע את עמדתו איוו שתהיה, והעובדה שהאמירה היא פוליטית לא צריכה לפגוע בחופש הזה".

לא מדבר על מצעד הגאווה

בצד הוויכוח הסוער סביב הקוד האתי והתבטאויות פוליטיות, קיימת זווית נוספת לשאלת גבולות החופש האקדמי והוא העיסוק בנושאים הקשורים לדת. בחברה הישראלית הנושא הדתי תופס מקום נרחב בשיח הציבורי והוא לא פוסח גם על האקדמיה. הקונפליקט קיים לשני הכיוונים: מחד, מרצים דתיים שעוסקים בתחומי דעת המשיקים

ליהדות, מוצאים את עצמם עומדים מול קהל סטודנטים חילוני והחשש מפני קמפיין ה'הדתה' עומד ברקע כל העת. מאידך, כמעט כל מוסד אקדמי שרוצה לגדול, מנסה לגייס לשורותיו סטודנטים חרדים ודתיים, ולשם כך פותח בעבורם מסגרות מותאמות. שם מרצים חילונים עלולים למצוא את עצמם הולכים בין הטיפות, כדי לא לפגוע בתפיסות ובאמונות של קהל השומעים.

"הם יודעים שאני דתי, הם יודעים שאני רב ובוגר ישיבות הסדר", מסביר הרב דוד קליר, מרצה לתנ"ך במכללת אוהלו בקצרין, את ההתמודדות שלו עם קהל הסטודנטים החילוני, "אבל בהגינות אני יכול לומר להם את ההבדל בין השיטה המסורתית והגישה הביקורתית. אם אלמד את פרקים א' ו'ב' בספר בראשית, אומר בהגינות שאני סבור כמו הגישה המסורתית, שרואה את הפרקים האלה מאותו מקור אלוקי, אבל גם אספר שהגישה הביקורתית רואה אותם כשתי וריאציות משני מקורות שונים, כמו שמלמדים בבתי הספר הכלליים. אני אומר את דעתי, וגם מצפים ממני לומר אותה. אני לא מייפה את הדברים, כדי שימצאו חן. לא אכניס את עצמי לדברים רגישים יותר כמו מצעד הגאווה, ונושא של מגדר, אבל לדוגמה בסוגיה כמו תנ"ך בגובה העיניים, אני אביא את שיטת הרב אבינר ולעומתו את הרב יואל בן נון ולא אירתע מלהביע את דעתי".

הרב קליר מבקש לחלק בין שני סוגים של מפגשי הוראה - אלה שבמסגרת הסילבוס והלימודים הרשמיים ואלה שבמסגרות לימוד התנדבותיות בתוך הקמפוס. "במכללה יש בית מדרש ובו תוכנית שנקראת 'הפסקמפוס'. אנחנו יושבים במעגל ומעלים נושאים. בקבוצה הזאת, שיש בה גם חילונים, אני מרשה לעצמי לומר דברים בצורה יותר פתוחה. אני לא מחויב לסילבוס. גם שם, אני לא מביע את דעתי למי צריך להצביע, אבל אני יכול לומר איך אני רואה דברים מסוימים, להביע את דעתי. כשאני מגיע ל'גם ושתי המלכה עשתה משתה נשים', אני אומר את דעתי בנושאים של פמיניזם והתנהגויות מסוימות של נשים, אבל בקורס רשמי לא אעשה את זה".

נתקלת בטענות של "הדתה" נגדך?

"אני לא כופה על אף אחד שום דבר, לא מצפה מאף אחד לעשות אחרת ממה שהוא רגיל. אני כן אומר להם בצורה הכי מפורשת את דעותי בנושאים דתיים. אבל אני עושה את זה בנעימות ואני לא רואה בכך בעיה. העיקרון המנחה אצלי אומר שאני לא רוצה לחסוך מהם דבר שנחשך מהם. אם הם לא שמעו על תאריך עברי זה עצוב, אם לא ישמעו על חגים זה עצוב. אחרי זה שיעשו עם זה מה שהם רוצים, אבל שיידעו. לזה אני לא קורא הדתה".

הרב ד"ר הראל שפירא עומד בראש המסלול לבנים במכללת שאנן, שבו לומדים סטודנטים חרדים ובוגרי ישיבות דתיים לאומיים. התפקיד הזה דורש ממנו, מלבד החובות הרגילות שלו, רגישות יתר לסטודנטים החרדים. "אנחנו משתדלים מאוד שהסטודנטים ירגישו נוח בלימודים במכללה", הוא אומר, "ולכן משתדלים להכין ולהתאים את המרצים לסגנון ולהשקפות של הסטודנטים החרדים. כמובן שמסגרת הוראה לא שונה משאר מסלולי הלימוד במכללה, אך נדרשת רגישות והתחשבות בכל סטודנט באשר הוא. אין שום עניין ותועלת לעורר קושי מיותר, כאשר אין בו צורך אמיתי וענייני. כמכללה דתית, אנחנו ממילא לא נכנסים למקומות בעייתיים מבחינה השקפתית ודתית הנוגדים את רוח ישראל סבא, ולכן לא נתקלנו בבעיות כאלה מול הציבור החרדי. המטרה המשותפת של הסטודנטים ושלנו היא להצמיח מורים טובים, ולכן אין טעם להיכנס לוויכוחים מיותרים בנוגע לאורחות חיים והשקפות דתיות".

יש בציבור הכללי הרבה טענות כלפי הציבור החרדי. האם תגביל את התבטאויות המרצים בסוגיות כאלה? "כמכללה להוראה, לא קיבלנו מנדט להציג את השקפת עולמנו הפרטית. אלא המנדט שלנו הוא לטפח ולשכלל את יכולות ההוראה של הסטודנטים, בצד הענקת ידע נרחב, וזאת תחת המסגרת של מכללה דתית להוראה. לכן, אין זה הוגן שהמרצה ינצל את הקהל השבוי שלפניו ויציג את השקפת עולמו הפרטית ויגלוש לנושאי השקפה צדדיים שלא קשורים למסגרת הלימודים".

עם זאת, שפירא מתאר שהמפגש בכל אופן נוצר ומתקיים שיח ער של היכרות וליבון סוגיות בין הסטודנטים השונים והמרצים. "מטבע הדברים, נוצרים קשרים טובים מאוד בין הסטודנטים השונים ובין המרצים, וכאשר נוצרת פתיחות כנה ומלאה של הצדדים, אפשר לשתף זה את זה גם בנושאים שלא קשורים ישירות להכשרה להוראה, וזאת מתוך כבוד הדדי ורצון ללמוד זה מזה ולא להתנצח חלילה זה עם זה".

הרב דוד קליר, מרצה לתנ"ך במכללת אוהלו בקצרין: "אני אומר את דעתי וגם מצפים ממני לומר אותה. לא אכניס את עצמי לדברים רגישים יותר, כמו מצעד הגאווה ונושא של מגדר. אבל לדוגמה, בסוגיה כמו תנ"ך בגובה העיניים אני אביא את שיטת הרב אבינר ולעומתו את הרב יואל בן נון, ולא אירתע מלהביע את דעתי"

ד"ר הראל שפירא, עומד בראש המסלול לבנים במכללת שאנן:

"מטבע הדברים, נוצרים קשרים טובים מאוד בין הסטודנטים השונים ובין המרצים, וכאשר נוצרת פתיחות כנה ומלאה של הצדדים, אפשר לשתף זה את זה גם בנושאים שלא קשורים ישירות להכשרה להוראה, וזאת מתוך כבוד הדדי ורצון ללמוד זה מזה"

צילום: דני מלילי

פרופ' שאול קרקובר, נשיא מכללת חמדת הדרום:

"גם בתקופת בחירות אין שום זכות למרצה להביע את דעתו הפוליטית לכיוון זה או אחר. זה לא המקום. מרצה שרוצה להביע את דעתו הפוליטית יכנס את הסטודנטים אחרי זמן הלימודים, ומי שירצה יבוא, אבל בשום פנים ואופן לא בזמן הלימודים"